

KRATAK ISTORIJAT JP “VODOKANAL” BEČEJ

U Vojvodini vodovoda u pravom smislu te reči nije ni bilo do sredine XX. veka. Postojali su kućni vodovodi za jednu-dve kuće, ređe za više – privatni grupni vodovodi za po nekoliko kuća. Krajem tridesetih godina započeta je akcija za izradu vodovoda po gradovima, ali zbog rata nije realizovana. Do tada se voda za piće najčešće direktno zahvatala iz arterskih, nortonskih i običnih kopanih bunara. Za bušenje i korišćenje bunara izdavane su odgovarajuće koncesije – isprave o povlastici. Bušenje bunara je bio unosan posao, a najpoznatiji bunardžija u Bečeju je bio Franja Reperger koji je počeo zanat 1920. godine.

1949. godine za istraživanje nafte i plina izvršeno je nekoliko strukturnih bušenja u Bečeju. Na dubini od 170 – 300 m konstatovano je 11 vodonosnih slojeva.

1963. godine u gradu je postojalo 29 javnih bunara, 5 arterskih i 24 subarterskog karaktera. Prvo bušenje arterskog bunara u Bečeju izvršeno je 1893. godine na Glavnom trgu bez rezultata. Naredne godine se došlo na dubini od 253 m do pitke vode. Najveći deo kuća imala je svoj bunar, većinom kopan, u koje je voda dolazila iz prvog vodonosnog sloja, često bakteriološki zagađena.

Krajem pedesetih godina putem hidrofora su uspostavljeni mali vodovodni sistemi, od kojih su neki imali i kanalizaciju. (npr. Naselje Sever Đurkić, 1959. godine)

Skupština opštine Bečej na svojoj XIV zajedničkoj sednici oba veća održanoj 29.09.1964. godine donosi **Odluku o snabdevanju potrošača pijaćom vodom u Bečeju** po kojoj upravljanje, razrez i naplatu usluga za korišćenje javnog vodovoda vrši Pijaćna uprava iz Bečeja do formiranja službe Vodovoda. (SO Bečej 01-8700-4/64, Službeni list Opštine Bečej 1/65). Rezervoar i deo gradskog vodovoda za uži građevinski reon dovršen je novembra 1964. godine.

Fond za komunalnu delatnost opštine Bečej prema odluci XVII zajedničke sednice oba veća SO Bečej održanoj 09.02.1965. godine preuzima upravljanje poslovima vodovodne službe do formiranja posebnog komunalnog preduzeća. (SO Bečej 01-1000-5/65)

Sledeće godine eksploataciju vodovoda je preuzelo Građevinsko zanatsko preduzeće “Obnova” Bečej, koje je izvodilo radove na izgradnji osnovnih objekata i vodovodne mreže.

U maju 1967. godine su se vodili razgovori sa predstavnicima Komunalnog preduzeća “Vodovod” Novi Sad o eventualnom preuzimanju Bečejskog vodovoda od strane istih, gde bi bio pogon sa samostalnim obračunom. Ugovorom od 19.09.1967. godine Opštinski komunalni fond izdaje u rad sakupljanje naknade za utrošenu vodu na teritoriji Bečeja Preduzeću za gazdovanje stambenim zgradama. Prema spisku korisnika gradskog vodovoda do tog datuma je priključeno 211 potrošača.

Skupština opštine Bečej odredila je 29.09.1967. godine Komisiju za tehnički prijem izvedenih radova gradskog vodovoda sa kaptaznim delom u užem centru Bečeja u dvorištu stambene višespratnice u ulici Maršala Tita br. 22. (SO Bečej 04-5887-2/67)

Skromnim sredstvima opštine na osnovu jednog projekta koji rešava snabdevanje vodom samo centra grada, završena je 1968. godine izgradnja tzv. “Rejonskog vodovoda” kojim je predviđena vodovodna mreža dužine 2-3 km. Skupština opštine Bečej na XI sednici oba veća održane 08.07.1968. godine donosi Odluku o predaji na upravljanje gradskog vodovoda i kanalizacije Stambenom preduzeću u Bečeju. Tom prilikom se nije utvrdila vrednost osnovnih sredstava vodovoda, jer je ranije gradski vodovod bio kod niza radnih organizacija i službi. (SO Bečej 02-4510-7/68, Službeni list opštine Bečej 6/68)

Na osnovu izvršenog uviđaja na licu mesta opština izdaje uverenje da su ispunjeni propisani uslovi u pogledu tehničke opremljenosti u odnosu na proširenje delatnosti Stambenog preduzeća iz Bečeja i na snabdevanje vodom građana putem gradskog vodovoda. (SO Bečej 04/01-5487 od 13.09.1968.)

Kod Okružnog privrednog suda u Novom Sadu registruje se proširenje delatnosti preduzeća sa upravljanjem gradskim vodovodom, koji posluje kao posebna pogonska jedinica sa žiroračunom i posebnim obračunom. Prvi poslovođa je bio Pal Šandor.

(Registar preduzeća – strana 305, sveska V:

Stambeno preduzeće - Pogon vodovod i kanalizacija Bečej, Žarka Zrenjanina 3)

Prema statističkom izveštaju za 1968. godinu sa 1 izvorištem i 2 rezervoara sa vodovodnom mrežom dužine 8200 metara isporučeno je 24610 m³ vode. Kanalizaciona mreža je bila dužine 6380 m sa 60 priključaka i 110 uličnih slivnika. U gradskom vodovodu je bilo zaposleno 6 vodoinstalatera koji se podvrgavaju obaveznim zdravstvenim pregledima po Pravilniku o higijensko tehničkim merama za zaštitu vode za piće.

SO Bečej na XVIII sednici oba veća 08.04.1969. godine donosi **Odluku o utvrđivanju opšteg interesa za izgradnju gradske kanalizacije u Bečeju**. Trasa glavnog kolektora polazi podzemnim cevima od Pivare, ivicom naselja do kanala DTD, zatim potisnim vodom ispod kanala, pa preko Botre otvorenim kanalima do ulivnog mesta u Tisi. Pod gradskom kanalizacijom podrazumevaju se i sekundarne i deo atmosfere kanalizacije. (SO Bečej 02-1430-9/69)

Septembra 1969. godine doneta je odluka da se na gradski vodovod priključi 17 zgrada društvene svojine sa 78 stanara i lokala. Početkom 1970. godine izbušen je novi bunar u krugu vodovoda kapaciteta 1100 l/min. i povezivanjem iste sa kaptazom na poluautomatski sistem napajanja vodovodne mreže stvoren je preduslov za normalno snabdevanje vodom građana. Kapacitet kaptaze je bio 1000 m³ vode za 24 časa, a iskorišćenost je bila samo 50% što je značilo da je bio u stanju da prihvati još 1500 potrošača. Montirani su automati na punjenju bazena.

Zaključkom SO Bečej donetog 30.07.1970. godine na sednici oba veća finansiranje vodovoda zasnivaće se na principima ekonomskog računa i samofinansiranja bez dotacija od budžeta. Potrošači su počeli da plaćaju za korišćenje kanalizacije tek od 1971. godine.

U I. i III. Mesnoj zajednici položeno je oko 11000 m glavnog voda od plastičnih i salanit cevi i priključeno na vodovodni sistem 589 novih potrošača. Marta 1971. godine vodovod ima oko 2000 potrošača, postiže prodaju od 430 m³ kao tačku rentabiliteta i počinje da radi sa dobitkom. Voda u mreži se kontroliše mesečno dva puta i od dobijenih 92 analiza 24 su pokazali da je voda neispravna kao pitka voda zbog bakterioloških svojstava te se odmah pristupilo hlorisanju vode. Povremeno se javljao i žuti talog u vodi.

Do 1972 godine zahvaljujući zalaganju mesnih zajednica izvršeno je znatno proširenje sekundarne javne vodovodne mreže, broj potrošača je naglo porastao na blizu 3500. U toku godine sprovedena je integracija između Stambenog preduzeća i Administracije Komunalnog fonda SO Bečej. Stambeno preduzeće 31.08.1972. godine menja naziv u **Direkcija za izgradnju i urbanizam Bečej**. (SO Bečej 02-023-28/72) Direkciji se pripajaju Zavod za urbanizam i komunalnu izgradnju Bečej i Biro za geodetske poslove i usluge Bečej. (SO Bečej 023-13/73 od 26.02.1973)

Vodovodna mreža je do 1973. godine narasla na oko 50 km. postepeno se gradeći na osnovu zahteva stanovništva za priključivanje. Za snabdevanje grada pitkom vodom već je bilo potrebno obezbediti novo izvorište vode. Dotadašnje, locirano u samom centru grada nije odgovaralo higijenskim uslovima, niti je kapacitetno dovoljan. U projektu je predviđeno novo izvorište iza Jodne banje u Malom ritu, potrebno zemljište je otkupljeno iz sredstava vodovoda. Zbog naglog razvoja vrlo razgranate sekundarne mreže udaljeniji delovi grada nisu imali redovno snabdevanje vodom, trebalo je investirati i u izgradnju potisnih vodova.

Samoupravnim sporazumom o udruživanju u radnu organizaciju zaključenim 6. novembra 1973. godine nastaje **Direkcija za izgradnju i urbanizam Bečej, Žarka Zrenjanina 3**, sastavljena od 5 OOUR-a. Okružni privredni sud u Novom Sadu pod br. Fi.2878/73 donosi rešenje o konstituisanju **Osnovne organizacije udruženog rada "Vodokanal" Bečej** od 26.12.1973. godine

sa datumom upisa 27.03.1974. godine, gde se određuje osnovna i sporedna delatnost. Pod Fi. 1279/74 od 02.10.1974. godine proširuje se delatnost na izvođenje instalacija toplotnih uređaja i uređaja za klimatizaciju.

Rešenjem Republičkog sekretarijata za zdravstvenu zaštitu, određeno je da Bečej, počev od 1975. godine dužan obezbediti stalno hlorisanje vode. Veliki deo investicionih radova "Vodokanal" je izvodio u sopstvenoj režiji na vodozahvatu i glavne mreže I faze izgradnje bunara i priključnih linija 1975. godine, mada za tu vrstu poslova nije bio registrovan. Februara 1976. godine proširuje se predmet poslovanja sa izvođenjem građevinskih i građevinsko zanatskih radova u oblasti visoko i nisko gradnje. Tada je bilo zaposleno 5 mašinbravara, 6 vodoinstalatera, 7 nekvalifikovanih radnika i 4 rukovodeće osoblje.

23.03.1976. godine dobija se odobrenje za upotrebu hidroforske stanice (kaptaži gradskog vodovoda) za izvedene radove na rekonstrukciji.

Po Društvenom dogovoru za obrazovanje cena komunalnih usluga iz 1976. godine potrošači čija je potrošnja iznad 500 m³ vode na ime doprinosa treba da uplate petostruki iznos koji je određen za poslovne prostorije. Mada je realizacija rasla, iz godine u godinu su iskazivani gubici u poslovanju zbog prevaziđenog snabdevanja sa vodom kaptažnim sistemom, malog kapaciteta, nedovoljnog broja bunara, zbog hidrofora malog kapaciteta i niske cene vode.

Oktobra 1976. godine zaključuje se Samoupravni sporazum o udruživanju 8 osnovnih organizacija u **Radnu organizaciju za urbanizam, projektovanje i komunalnu-stambenu delatnost "Standard-Bečej" Bečej**. Statut OOUR "Vodokanal" donosi se 25.11.1976. godine a Okružni privredni sud u Novom Sadu pod br. Fi. 493/77 upisuje u registar "Standard-Bečej" **OOUR "Vodokanal" sa neograničenom solidarnom odgovornošću, Bečej**, Žarka Zrenjanina br. 3 sa 17.03.1977. godine gde se određuje osnovna i sporedna delatnost. Pod br. Fi. 1088/77 od 10.05.1977. godine već se proširuje osnovna delatnost sa postavljenjem i opravkom građevinskih instalacija, zatim sa izgradnjom hidrograđevinskih objekata.

1978. godine postoji 3 bunara koji nemaju takav kapacitet da obezbede dovoljan pritisak i količinu vode, na vodovod kapaciteta 2500 priključaka već je priključeno 6000 domaćinstava. Za merenje utroška se još i sledeće godine koristi nedovoljan broj vodomera (4708), pošto ih ima mnogo manje nego potrošača. 1981. godine u opštini 77% stanova ima vodovod a 58% i priključak na kanalizaciju. Izgradnjom glavnog kolektora i prečistača otpadnih voda mnogo je učinjeno na zaštiti životne sredine. Jedan deo grada je još uvek ugrožen od atmosferskih i podzemnih voda. Osećala se potreba da industrijska zona ima vlastiti vodozahvat za svoje potrebe, ali u tom pravcu je nedovoljno urađeno. Izgrađena je i moderna fabrika vode i izbušeni su novi bunari van građevinske zone.

1989. godine dolazi do promena u organizovanju RO "Standard-Bečej", izdvajaju se osnovne organizacije. Osnovni sud udruženog rada Bečej pod brojem Fi. 179/89 od 29.09.1989. godine upisuje u sudski registar **Javno preduzeće za proizvodnju, distribuciju i prečišćavanje vode "Vodokanal" sa potpunom odgovornošću Bečej** sa sedištem u Bečeju, ulica Žarka Zrenjanina br. 3. Odlukom SO Bečej određena je i delatnost preduzeća. (SO Bečej 01-35/89 od 29.09.1989.)

Sastavio: Ujházi Frigyes s.r.